

vrenca nad Mariborom postali žrtvi 11. laške ofenzive in sicer: Aleksander Kren, Ferdinand Timošek, Franc Rakovnik in Anton Svenjšek.

Število (40) padlih vojakov iz župnije Dobova se je zopet pomnožilo. Na polju slave so za cesarja in domovino darovali svoje življenje mladeniči: Jožef Horvatič iz Mihalovca, star 19 let; Anton Molan iz Gaberja, star 20 let; Ivan Toporišič iz Mosteca, star 36 let; gospodar mož Ivan Urek iz Loča 39. letu. Snivajte mirno, hrabri vojaki!

Za domovino sta žrtvovala svoje mlado življenje poddesetnik Franc Klengenstein, doma od Sv. Ane na Krembergu, in Lovro Orešič, doma od Sv. Martina na Pohorju. Več časa sta se vojskovala na raznih bojnih črtah in sedaj jima je na Krasu sovražna granata dne 22. avgusta pretrgala nit življenja. Bodi jima kraška zemljica lahka! Prijatelji, ki smo bili navzoči pri njuni smrti, žalujemo za njima in ju bomo ohranili v vednem spominu. — Desetnik Franc Gerlič, doma od Sv. Petra na Mariboru; Jožef Fažmon, doma od Sv. Martina pri Vurbergu; Jakob Vakaj, doma pri Sv. Benediktu v Slov. gor.

Naprečakovano žalostna novica je že v drugič zadela Habjaničevo hišo pri Sv. Rupertu v S. L. gor. (Zavrhu). Padel je dne 18. avgusta že drugi sin, v prsa zadet od ročne granate. Bil je priden in pošten fant, najdražji zaklad njegovih staršev. V najlepši dobi 22 let je moral darovati svoje življenje na oltar domovine. Hrabro se je boril dve leti in 5 mesecev za dom in za cesarja. Bil je tudi zvest narodnik „Slov. Gospodarja.“

Pri ednajsti laški ofenzivi je padel, od sovražne mine zadet, na poljski straži v Vipavski dolini J. Dolenc, doma iz Braunšveiga v občini Sv. Marjeta na Dravskem polju. Rajni je bil priljubljen med tovariši in vrl vojak. Padli zapuščajo ženo vdovo in nedoročene otroke.

V zadnji laški ofenzivi je padel Josip Rebov, sin odličnega posestnika na Teharjih pri Celju. Rajni je bil tih, krščanski mladenič, ki je zelo spretno pomagal pri raznih naših organizacijah in bil povsod priljubljen.

Vsem padlim slovenskim žrtvam bo ohranil narod trajen spomin!

Državni zbor.

Dunaj, 25. sept. 1917.

Po trimesečnem odmoru so se zopet zbrali poslanci na Dunaju, državni zbor se je danes otvoril. Predsednik Grob se je v svojem nagovoru spominjal naših junakov na raznih bojiščih, ki so osvobodili Galicijo sovražnika ter zadržali italijanski naval na Trst. Obenem je opozarjal tudi na mirovno akcijo in pripravljenost Avstrije za častni mir.

Nato predstavi ministrski predsednik dr. Seidler novo vlado in razvije njen program v daljšem govoru. Program nove vlade so pozdravile samo nemške stranke, vse druge stranke so ali ostale hladne nasproti izraženemu programu, deloma so pa tudi glasno ugovarjale.

Dr. Seidler obljublja na gospodarskem polju pred vsem ureditev prehrane vseh državljanov, on si hoče na ta način preko želodca pridobiti srca državljanov; dalje napoveduje socialnopolitične vladne predloge in ureditev vodnih razmer posebno v alpskih deželah ter mnogo, mnogo drugega. Posebno

ce. Radi tega preslepljenja so potegnili tudi Rusi svojo glavno moč od Gorlice in jo pognali proti našemu desnemu krilu, kjer so pričakovali naš odločilen sunek.

Koncem aprila je bila že vsa naša nova artilerija v svojih postojankah. Zraven topov so bile zložene cele gore same artilerijske municije. Dan na dan so prihajali nemški častniki in generali, ogledovat si naše topniške postojanke.

Izpraševal sem artileriste, kaj da naj pomenijo vse te velikanske priprave; a so zmigavali z ramami, da jim ni znanega nič drugega, kakor točke, katere bodo začeli obstreljevati dne 2. maja jutraj.

Zazoril je nezabni 2. maj. Iz naših artilerijskih žrel je zagromel grom, je bruhnil ogenj proti sovražni strani, da je bilo strah in groza za nas, ki smo ga videli in slišali. Bil je to prvi, velikanski, takozvani bobneči ogenj, kakor ga do 2. majnika l. 1915 še ni poznala zgodovina. Rjavelo in bruhalo je iz vseh kalibrov, da se je kar tresla zemlja. Streljalo se je samo štiri ure, a uspeh je bil nepričakovano velikanski. Prebita je bila ruska bojna črta. V razstreljeno vrzel sta se zagostili dve sveži armadi: Mackensenova in nadvojvoda Jožefa Ferdinanda. Mi iz prvih bojnih črt smo stopili nazaj; začel se je pogon za begajočim sovražnikom s svežimi močmi, o katerih ni slutil do tedaj nikdo. Začudenje in veselje zavoljo prve zmage nad Rusi je bilo za nas nekaj, kar se ne da zapisati s črkami, kar se samo lahko občutiti tedaj, ako se doživi.

Naš III. kor je bil sedaj prost in na razpolago. Uvrstil se je ves kor v potne kolone in odmarširali smo skozi dobro znane kraje. Na tem potovanju smo šele videli, kako neusmiljeno so opustošili ti luti, dnevni karpatski boji poprej lepa, mirna, skrita slovaška sela.

(Dalje pri-)

skrb dela vladi državni proračun, o katerem bo natančneje poročal finančni minister v jutrajšnji seji. Vsebinska proračuna bo ta-le: Plačila ogromna — dohodkov pa malo. Treba bi bilo čudodelnika, da bi z malimi dohodki pokrili velike izdatke. Kje bo vlada našla večino za proračun, se še ne ve.

Dr. Seidler pa je govoril tudi o notranji politiki. Stoji vedno na starem stališču: Obljublja narodno avtonomijo v okvirju sedajšnjih kronovin in delitev v narodna okrožja, kjer se bo v raznih kronovinah oziralo na razne razmere, to se pravi: kjer so Nemci v manjšini, tam se jih bo ščitilo, kar se bo dalo, kjer pa so Slovani v manjšini, tam se jih bo pa izročilo dosedajni nemški večini, da jih stiska še naprej kakor dozdaj; z drugimi besedami: vlada je za tako narodno avtonomijo, kakor si jo predstavlja jo nemške stranke. O češki, poljski in jugoslovanski deklaraciji seveda Seidlerjeva vlada noče prav nič slišati.

Kaj bo sedaj? Vlada je razvila svoj program. Ta program je v svojem političnem delu popolnoma nasproten nemškemu narodnostim in ugaja le Nemcem. Nemški poslanci morajo zato, če hočejo, biti dosledni — stopiti v najstrožjo opozicijo zoper tako vlado. Za tako opozicijo so se dozdaj že izjavili: Čehi, Jugoslovanski klub in Rusini. Upati pa je, da se opoziciji pridružijo tudi Poljaki, kakor hitro se uredijo razmere v njihovem klubu. Potem pa bo šlo slabo gospodu pl. Seidlerju za proračun in bo moral zanj pri belem dnevu dolgo, dolgo z laterno iskati skupaj večino — ako mu bode prehranjevalni urad za njegovo laterno nakazal potrebnega petroleja.

Predloge in interpelacije v prvi seji jenskega zasedanja so stavili slovenski poslanci in sicer poslanec Gostinčar predlog za draginjske doklade cestnim delavcem in razum rokodelskim delavcem pri državnih železnicah, poslanec dr. Ravnikar je pa stavil interpelacijo, da najvišje sodišče izda razsodbe tudi v slovenskem jeziku.

Razne politične vesti.

Jugoslovanski klub je imel v torek po seji državne zbornice pod predsedstvom dr. Korosca posvetovanje o vladnem programu, kakor ga je razvil dr. pl. Seidler v zbornici. Sklenilo se je, da klub ostane v najstrožji opoziciji proti sedanji vladi in se v tem smislu udeležijo govorniki proračunske debate.

Poljski klub avstrijskega državnega zbora je imel v torek dne 25. septembra sejo, v kateri si je izvolil za predsednika poslanca dr. Lazarskega. Lazarski je pa izvolitev že drugič odklonil. Baje se bo vršila še te dni nova volitev predsednika.

V hrvatskem saboru se vrši razprava glede nove volilne preosnove na Hrvatskem. Nov volilni red bo osnovan na podlagi splošne enake in tajne volilne pravice. Izdale se bodo uradne glasovnice in glasovalo se bo po občinah. Po novem volilnem redu bo imel volilno pravico vsak 24letni moški. Število poslancev sabora bodo zvišali od 90 na 119. Določeno bo, da bo prislo na vsak mandat povprečno 24 000 prebivalcev.

Na bojiščih.

Na italijanskem bojišču na obeh straneh velike priprave za 12. ofenzivo. Sicer pa na tej fronti nič posebnega.

Na avstrijskem in rumunskem delu vzhodnega bojišča nobenih posebnih dogodkov. Čete bavarskega princa Leopolda so dne 21. septembra zavzele rusko mesto Jakobovo ob Dvini (južno-vzhodno od Rige).

Na francoskem bojišču je huda petdnevna bitka v Flandriji nekoliko poenostila in tudi artilerijski boji so dobili nekoliko zmernejšo obliko. V tej bitki se je Angležem posrečilo poriniti Nemce nazaj za 5-7 km, a ni se jim pa posrečilo predreti nemške fronte. Kar se Angležem ni posrečilo doseči v Flandriji, so bili Francozi uverjeni, da se jim bo posrečilo v Sampaniji. Z ogromno silo so napadali nemške postojanke ob bregovih reke Moze, zlasti na vzhodnem bregu, ob reki Aisni ter na fronti severno od Verduna. Samo na fronti ob reki Mozi se je Francozom posrečilo poriniti Nemce za nekaj kilometrov nazaj, na ostalih delih fronte so pa bili vsi njihovi napadi odbiti. Nizozemski listi pišejo, da so na francoskem bojišču baje že nahajala 180.000 Amerikancev ter da pošlje Amerika še v tem in prihodnjem mesecu 350.000 moč na francosko bojišče.

Na macedonskem bojišču vsled neznosne vročine nobenih važnejših vojnih dogodkov. Ob jezuru Ohrida so bili manjši sunki francoskih bataljonov odbiti. Poročila iz Soluna pravijo, da je Venizelos že mobiliziral grško armado, ki šteje 350 tisoč moč prvovrstnih čet, jo s četverospornim denarjem opremil z vsem potrebnim in jo bo še v mese-

cu oktobru poslal Sarraillovi armadi na pomoč. — Vsled oviranega dovoza živila vlada v nekaterih krajih Grčije velika lakota in v mestih Larisa in Koint so izbruhnili večji nemiri. Čez več pokrajin Grčije je proglašeno obsedno stanje.

Na turških bojiščih kažejo vsa znamenja, da utegne priti v najkrajšem času do zelo važnih vojnih dogodkov. Na egiptovskem bojišču, zlasti v južni Palestini, se Angleži prav pridno gibljejo in je že prišlo do več krvavih spopadov med Turki in Angleži južnovzhodno od Gaze. Angleži imajo na tem bojišču baje zbranih 250.000 moč, s katerimi nameravajo ob ugodnem trenutku, ko bo vročina nekoliko popenjala, prodirati v južno Palestino. Angleški listi pišejo, da je geslo Angležev: Palestina mora biti angleška. — Tudi v Mezopotamiji se Angleži pripravljajo na velikopotezno ofenzivo. — Na ostalih turških frontah nobenih pomembnejših vojnih dogodkov.

Tedenske novice.

Naš cesar hvali junaštvo in zvestobo Hrvatov. Dne 17. septembra je naš cesar v posebni avdienci sprejel na Dunaju predsedstvo hrvatskega sabora, in sicer predsednika dr. Medakovića ter oba podpredsednika dr. Magdiča in dr. Luciniča, da mu izroči addresso hrvatskega sabora. Na poklonilni predsednikov nagovor je cesar odgovoril: „S posebnim zadovoljstvom sprejemam ponovni izraz zvestobe in udanosti hrvatskega naroda do moje vladarske hiše. Sinovi Hrvatske so za časa te tako dolgo trajajoče vojske doprinesli sijajne dokaze požrtvovalne vstrajnosti in junaštva. Veseli me, da označujete kot temeljno podlago vašega političnega delovanja vez, ki veže eno in isto državno skupnost krone sv. Stefana. Pri stremljenju za kulturni in gospodarski razvoj hrvatskega naroda računajte na enaka čutila moje dobrohotnosti, kakor jih je vselej gojil moj prednik na prestolu. Za vašo zvestoto udanost izrazite Hrvatski tudi javno mojo hvaležnost.“

Poroka nadvojvode Maks. Iz Prage se poroča, da se bo nadvojvoda Maks, brat našega cesarja, poročil meseca novembra t. l. z princezino Frančiško Hohenlohe. Poroka se bo vršila v grajski kapeli v Laksenburgu.

Duhovniške vesti iz sombotelske škofije. Č. g. Vinko Kos, kaplan na Gradu, je pozvan v vojaško službo. Na njegovo mesto pride č. g. Andraš Benden iz Beltincev.

Odlikovan slovenski zdravnik. Okrožni zdravnik pri Sv. Lenartu v Slov. gor. dr. Franc Tiplič je bil odlikovan z vojnim križcem tretjega razreda za civilne zasluge.

Odlikovani usmiljeni sestri. Usmiljeni sestri v bolnišnici v Postojni Jera Gobec in Neža Klasinc sta bili odlikovani z vojnim križcem 4. razreda za civilne zasluge.

Slovenska služba božja na Dunaju se vrši sedaj vsako nedeljo ob štirih popoldne v cerkvi sv. Ane v I. okraju, Annagasse. Slovenci in Slovenke že sedaj pridno zahajajo tje: posebno razveseljuje je, da je videti med njimi mnogo vojakov. Marsikdo, ki se čuti v velikem mestu osamljen in tuj, najdi ondi med svojimi rojaki krepila in tolažbe v teh težkih časih.

Dekliški shod. Na rožnicensko nedeljo dne 7. oktobra je na Svetih Gorah (župnija Sv. Peter pod Sv. Gorami) cerkveni dekliški shod za šentpetersko župnijo in sosedne župnije kozjanske in brežiške dekanije. Cerkevna slovesnost se začela ob 10 uri dopoldne. Pridigo ima prof. dr. Josip Hohnjec. Namen shoda je: ponovitev obljube zvestobe Mariji, Kraljici mladine, in mirovna pobožnost k Mariji, Kraljici miru. Povabljeni so članice Marijinih družb, dekliških zvez in sploh dekleta iz obeh dekanij.

Ruska kočja se zatvori za to leto v nedeljo dne 30. septembra 1917. — Podravska podružnica Slov. Planinskega Društva.

Slovenci v Nemčiji. Kaplan Tensundern nam piše iz Gladbecka: Čeprav smo Slovenci tukaj v Gladbecku na Nemškem daleč proč od svoje lepe domovine, ostanemo vendar zvesti cesarju in domovini udani Slovenci. Obe naši slovenski društvi in sicer društvo rudarjev sv. Barbare in rožnicensko društvo, izborna vspevate, kajti prvo šteje 179 članov, od katerih se jih nahaja 93 v vojaški službi, drugo društvo pa šteje 208 članov. V blagajni imamo 631,41 M denarja. V naših društvih se razproda na teden 100 iztisov „Slovenskega Gospodarja“ in 45 iztisov „Domoljuba.“ Zborovanje imamo vsake štiri tedne, zadnje zborovanje smo imeli dne 16. septembra v veliki dvorani pomočnikov, ki ima prostora za 50 oseb. Zborovanje je bilo dobro obiskano. Igrala se je lepa gledališka igra, vršili so se slovenski nagovori in zadonele slovenske pesmi. Kadar smo tako zbrani, se nam pač zdi, kakor če bi bili v domovini, zlasti ob nedeljah, ko imamo cerkvene pobožnosti, kot pridigo itd. v slovenskem jeziku. Zlasti dobro se razvija rožnicensko društvo, kojega člani se udeležujejo vsako 4. nedeljo v mesecu skupnega sv. obhajila. Naše geslo je: Po Mariji k Jezusu! Vsako društvo ima svojo lastno in lepo zastavo. Predsednik obeh društev je mnogozaslužni č. g. kaplan Tensundern.

V načelstvu se še nahaja: Tuhtar, Grossmann, Dobrave, Skrabar, Kaša, Osobnik; zaupniki pa: Česka, Južnik, Masnes, Sajovic in Suler. V načelstvu rožnčevskega društva so sledeči: Lužnik, Medvejski, Kravanja, Poglajen, Skrabar, Vouh in Tuhtar. Tukajšnji Slovenci pošiljamo pozdrave vsem znanim in zlasti našim junakom na bojiščih, zagotavljajoč vse, da ostanemo zvesti sinovi in hčere katoliške cerkve, zvesti cesarju in domovini.

400letnica cerkve Matere božje na Gori pri Sv. Petru niže Maribora. Ob krasnem vremenu in tako številnem obisku, kakor še dosedaj nikdar, smo obhajali na Gori letos dne 7., 8. in 9. septembra našo romarsko svečanost. Procesije so prihajale že v petek in so bile pri pridigi ob 3. uri popoldan in potem ob šestih zvečer. Največja je zopet bila antonjevska, katero je vodil letos č. g. kaplan Kotnik. Na novo je prišla procesija od Sv. Lovrenca v Slov. g. Prek Mure pa se je takorekoč ukradla dokleževska, ki se je morala skriti pred madžarskimi stražniki, ki so jo dvakrat nagnali nazaj, češ, da nese žive sestradanin Stajercem. Znamenje žalostnega časa! Hvala njim in vsem romarjem! Marija naj poplača tsočkrat vsem njih trud in ljubezen, posebno pa č. g. misijonarjem: Francu Kitak, Alojziju Zdravljicu in Francu Zorku za prelepe izsre segajoče nauke in delo v spovednici, č. g. Frančišku Kovačič in dr. Frančišku Lukman, ki sta imela slovesne svete maše, č. g. Severinu Fabian, Frančišku in Mariboru, Mavriciju, kapucinu iz Lipnice, in Pavlu Holcman, kaplanu pri Sv. Magdaleni, za pomoč v izpovednici!

Stoletni spomenik. Od Sv. Petra pri Mariboru nam piše prijatelj lista: Ob priliki štiristoletnice na Gori so se čudili romarji lepemu spomeniku, ki stoji obnoven ob poti, ki pelje od župnijske cerkve na Goro. Se bolj pa so se čudili nemškemu napisu. Kaj je s tem spomenikom? Letos obhaja ta spomenik 100letnico. Dne 30. aprila 1817 je namreč prišla po navadi prošnjah dni procesija od Sv. Marjete. Sent-peterski župnik Matija Breznik so ob pol 9. uri hiteli na Goro, da bi romarje sprejeli in za njih masovali. Bolehali so pa na vodeniki. In ravno tam, koder stoji spomenik, jih je zadela v prčo nadučitelja in organista kap in so tam izdahnili svojo dušo. Goščemu dušnemu pastirju sta brata postavila na kraju smrti spomenik, ki se je dal letos popraviti in obnoviti v spomin 100letnice.

„Dve kroni sta več kakor ena“. je rekel viničar A. k viničarju B., ko ga je vprašal, v katero šolo da stroka, v katero šolo da otroka, v nemško ali v slovensko. Seveda v slovensko! Tam se najpoprej nauči dobro slovensko, potem pa še nemško. Zna torej dvakrat več. Dve kroni sta več kot ena!

Nemških šol ne marajo več. Iz vseh krajev, kjer so samo nemške šole, posebno šulferajnske mučilnice, se nam poroča, da je vedno manj tistih nesrečnih staršev ali varuhov, ki bi dali svoje otroke v tako šolo. V šulferajnskih solah nastaja vedno večja praznosta. Narodna zavest raste. Tujcev in njih zavodov naši ljudje vedno manj marajo. Samo neznačajneži in par šnop-sarje še tira svojo deco v nemško šolsko ječo. Se bodo kesali! Slovenski otrok spada po treznem človeškem premisleku v slovensko šolo, kjer se mu ne bo ubijal v glavo samo tuj jezik, ampak se bo pridobil drugih potrebnih znanosti.

„Veleizdajalci“. Slovenski kmet izpod Pohorja nam piše: Pravo struno ste ubrali, ko ste povedali v zadnjem »Slov. Gospodarju«, da hočemo v naših krajih biti veleizdajalci na ta način, da se otresemo tistih, ki nas tiščijo v politični, narodni in gospodarski jarem, t. j. tistih tujcev, ki nas hočejo zaslužniti. Taka »veleizdaja« seveda ni nič sramotnega in še manj kaznjivega. Kot krvosesi so se vsedli v naše lepe slovenske kraje tujci in nam hočejo gospodovati. Tujci silijo na vsa važnejša uradniška mesta, tujci hočejo biti župani v naših občinah, tujci silijo v vsak količjak važen odbor, povsod hočejo imeti prvo besedo. Tujci se polaščajo naših trgovin, obrti, gostiln in iadu strije. Tujci nas hočejo podjarmiti in zaslužniti. Vse to hočemo iztrebiti iz slovenske zemlje in za to smo veleizdajalci. Prav ste imeli, ko to povdarjate. Živeli taki »veleizdajalci«!

Položaj naših županov. Župani so dandanes hlapeci raznih uradov. Naprtlo se jim je toliko uradnih opravil, da morajo svoje lastno gospodarstvo do čela zanemarjati. Posebno na Slovenskem Stajercu postopajo tujci-uradniki tako čudno za župani, da bi bilo vredno, ko bi se kak poslanec natančneje zanimal za položaj naših županov. Vsakdo že danes komandira za župani: cesarski namestnik, okrajni glavar, tem poorejeni uradniki, načelniki sodnih, davkarij, dobroplačani komisijonarji, žitni in krompirjevi nadzorniki, živinski nakupovalci in nazadnje še razni postopači. Za vse te mora danes župan opravljati službo priganjača, agenta, birača in pisarja. Žitni komisijonarji, ki vlečejo mastne odstotke od odanega žita, kar kratkoma zahtevajo od župana: Do tedaj in tedaj spravi toliko in toliko stotov zrnja v mesto, če ne, pošljemo vojaštvo v občino, županu

pa naložimo kazen. Komisijonar vleče lepo odškodnino, a županu še zaračuna prevoznino za vreče. Vsak pisar dobi lepe dijete, županu nihče ne povrne niti resničnih izdatkov. Krompirjev nadzornik, ki hodi od občine do občine, da se prepriča o krompirjevi letini, ima 20 K dijet na dan in še kilometerske doklade. Župan mora hoditi zastoj od njive do njive. Glavarstva nam zapovedujejo, naj spravimo toliko in toliko jajc skupaj ali kakih drugih pridelkov. Župan ne dobi ne vinarja odškodnine, trgovci in mešetarji, ki prevzamejo blago, pa dobijo takoj lepo odškodnino. In če pri glavarstvu prosimo, naj se nam delo vendar nekoliko omeji in za posebno velika dela, n. pr. za popisovanje pridelkov, živine itd., da kaka odškodnina, pa se nam zagrozi: „Takoj vas pošljemo k vojakom!“, ali pa: „Naj vas plača občina!“ Take mora dandanes požirati slovenski župan od uradnikov in pisarjev, ki so od nas plačani. In doma se zdira in krega nad županom vsakdo. Če mora kdo oddati kaj žita, krompirja ali živine, vrže krivdo na župana, če kdo ne dobi vzdrževalnine (podpore), krivi župana, če mož ali sin ne dobi dopusta ali se ga ne oprosti od vojaške službe, je zopet kriv župan. Tak je sedaj položaj naš županov. Nikogar, ki bi se potegnil za nas. Ali ne bi kazalo, da bi se naši gg. poslanci na Dunaju potegnili za nas in nam izposlovali kako odškodnino iz državnih sredstev? — Župan iz ptujskega okraja.

Čenjene naročnike. ki so zaostali s plačilom naročnine, opozarjamo, da nam isto takoj pošljejo, ker jim bomo drugače ustavili list. V prihodnji številki bodo dobili vsi naročniki, ki nam še kaj naročnine dolgujejo za nazaj ali pa še lista niso plačali znanprej, položnice in bodo obenem imeli modre križe na ovitkih. Prosimo, da nam otem takoj pošljejo dolžno naročnino.

Na znanje. Ker je bil naš strojni stavec večraj zopet brzojavno vpoklican, nismo mogli današnjega lista tako urediti, kot bi morali. Mnogo važnih poročil je moralo izostati. Odslej se bosta, ako ne dobimo strojnega stavca, »Slov. Gospodar« in »Straža« stavila na roko in bosta skoro gotovo morala izhajati zopet samo na 4 straneh. Nemška tiskarna dobi vedno več stavcev, nam pa jih od-pokličejo.

Gospodarske novice.

Promet s semenskim žitom. Kupovati žita za seme nihče ne sme brez dovoljenja okrajnega glavarstva, oziroma vojnega zavoda. Prošnje za nakup semenskega žita se morajo poslati okrajnemu žitnemu nadzorniku pri okrajnem glavarstvu. Če pa hoče kak posestnik v domači občini zamenjati svoje žito za boljše semensko žito, je to dovoljeno, a mora po županu naznaniti okrajnemu žitnemu nadzorniku. Plača se mala pristojbina za žitni zavod.

Najnovejšo o krompirju. Pridelovalcem je dovoljeno, da smejo shraniti za se 250 kg krompirja za osebo, 20% od pridelanega krompirja se sme obdržati za krmljenje in 25 do 30 meterskin stotov pa se ga računa za seme na 1 hektar. V toliko popravljamo poročilo o krompirju v našem uvodniku na 2. strani današnje številke.

Poskusno kopanje krompirja. Žetveni komisar nam poroča, da je na najboljših njivah na 20 štirjaskih metrih izkopal 30–50 kg, na srednjih njivah 20–30 kg in na slabih 7–20 kg krompirja.

Preskrba s krompirjem. Kakor izvemo, mariborskemu okraju ne bo treba nič krompirja izvažati iz okraja, ampak se bo ves odvisni krompir porabil za domače potrebe v okraju in za mesto Maribor.

Prevoz krompirja. Okrajni krompirjevi nadzorniki imajo pravico, da smejo dati dovoljenje za prevoz 50 kg krompirja z vozom.

Kaj je s petrolejem? Župan iz mariborskega okraja nam piše: Za pred tedni smo dobili od glavarstva skupno nakaznico za petrolej. Večji posestniki bi dobili 1 liter, manjša gospodarstva in družine pa pol litra petroleja za cel mesec. Župani smo poslali sezname takoj na okrajno glavarstvo, a petroleja še do danes ni. Ljudje nas kolnejo in nas dolžijo, da smo mi zakrivali, ker ni petroleja, ponogo delo stoji, ker ni luči in tako imamo ogromno škodo pri našem gospodarstvu. Ljudje so res primorani svetiti s treskami, kakor v starih časih, in bati se je — požarov. Vino in sadni most delamo po dne ali pa prešamo v temi, koruzo moramo likati po dne in cela vrsta nujnih jesenskih del stoji. Kdo je kriv, da se nam ne da petroleja? Govori se, da gre večina našega petroleja v Nemčijo za podmorske čolne in za nemško prebivalstvo. Ljudstvo se razburja. Prosimo in zahtevamo odpomoči. — Župan.

Za petrolej. Prehranjevalni urad mariborskega glavarstva je prosil dunajske oblasti, naj dajo za kmetijsko gospodarstva več petroleja, ker s to skromno množino petroleja pod nobenim pogojem ljudje ne morejo opraviti nujnih jesenskih kmetijskih večernih opravil. Če bo prošnja ugodno rešena, se bo petrolej takoj razdelil.

Karte za obleko. Vlada je izdala naredbo, ki določa, da so za vse dežele naše državne polovice upeljane karte za obleko. Naredba ima namen, da se

po možnosti izvrši in uravna enakomerna preskrba prebivalstva z najpotrebnejšo obleko v prvi vrsti za revnejše sloje prebivalstva, nadalje uravnava uporabo blaga za obleko, ker je bilo dosedaj marsikatero blago za izdelovanje obleke in perila prosto glede prodaje. V vsaki deželi se ustanovi poseben urad, ki bo uravnaval prodajo, promet in oskrbo prebivalstva z obleko in ki bo podrejen deželni politični oblasti. Za pokritje upravnih stroškov se bo moralo pri prodaji blaga plačati 3 do 5% doklada. Naredba določa, da je odslej naprej prepovedano inseriranje glede prodajne ponudbe blaga za izdelovanje obleke in perila po časopisih itd. Tudi vsebuje naredba uravnava prodaje in nakupovanja stare obleke in starega perila. Vsaka oseba, ki si bo nameravala kupiti obleko ali perila, bo dolžna dokazati, da obleko, oziroma perilo res potrebuje, nakar bo dobila kartico oziroma dovoljenje za nakup obleke in perila. Podrobnejša tozadevna določila bo izdala deželna politična oblast. Za tozadevne prestopke je določena denarna globa do 20.000 K, oziroma kazen zapora do 6 mesecev.

Karte za gostilniške goste. Živil je malo, zato je treba štediti z njimi. V gostilnah so porcije postajale vedno manjše, tako da je marsikateri obiskovalec krčme vstal lačen od mize, četudi je plačal 6 ali še več kron. Kdor je imel potrebni denar, je šel nato še v drugo in v tretjo gostilno in je torej dvakrat ali trikrat obedoval ali večerjal, predno se je nasitil. Zdaj pa se misli tako ali večkratno obedovanje preprečiti s tem, da vsi, ki obedujejo v gostilni, dobijo posebne karte, katere bodo morali oddati za obed oziroma za večerjo. Na ta način se bo torej poskrbelo, da se ne porabi preveč živeža in da si obiskovalci gostiln ne bodo pokvarili želodcev vsled preobilnega zavživanja jedi. Tudi nekaj!

Tri vagone pšenice se pokvarilo. Že zopet se je kakor poročajo graški listi, pokvarilo vojništemu prometnemu zavodu 3 vagone pšenice. To pšenico so te dni pripeljali na dvorišče Reiningshausove pivovarne, da bi jo tam posušili. Bila je popolnoma plesnjiva ko so jo pripeljali tje in plesnivo so zopet odpeljali. Od kod je bila ta pšenica, zakaj se je pokvarila, kam so jo zopet odpeljali in kdo bo tako srečen, da jo bo moral jesti — o tem se dozda še nič ne ve. Čudno pa je, da o zdajnih časih, ko je tako hudo za moko, vladni zavod bolje ne pazi na žito. Kmeti se kaznuje, če se mu pokvari žito ali krompir; če pa uradnik vojnega prometnega zavoda zakrivi, da se naenkrat pokvari 3 vagone pšenice, se mu nič ne zgodi. Ali se od kmeta žito rekvirira zato, da ga potem nesposobni uradnik pusti splesniviti? Državno pravi-dništvo in c. kr. namestnija dajta se malo pobrigati za take slučaje!

Luženje pšenice. Za jesenski in prihodnjeletni spomladanski nasad se odredi brezpogojna uporaba formalinovega lužila za pšenico in ječmen. Lužilno postopanje je lahko izvršljivo: pred luženjem samim se priporoča, dejati setveno blago v tanki plasti v z vodo napolnjeno korito ali kad in ga tamkaj skozi približno pet minut dobro premešavati, da morejo lažje sneti priti na površino, kjer se jih pozajame in nato sežge. Druge porabe — morda za krmlilne namene — ali zmetanja na gnojišče ni priporočati, ker bi se na ta način le pospeševalo razširjanje bolezni. Nato se vodo pusti odteči ter naliho pripravljeno lužilno tekočino. Za vsakih 100 k setvenega žita se porabi 100 litrov vode, kateri se je poprej pričešalo natančno četrt litra ali 250 gramov kupnega 40od-stotnega formalina. Pri mešanici se je tega sorazmerja natančno držati, da se po močnejši raztopnini ne škodi kalilna zmožnost semenskega blaga. S 15 do 20 minut trajajočim mešanjem postanejo vsa zrna temeljito mokra in se uničijo snetne kali, ki se na njih nahajajo; snetivno zrnje, ki pride na površje, je zopet pozajeti in nato sežgati. Po tej pripravi se vzame semensko blago ven ali pa spusti lužilna tekočina; slednje se pa mše še dvakrat, toda ne večkrat, uporabiti. Pšenico se na nekako 10 centimetrov debele plasti nasuje, pridno obrača, da se kmalu osuši in nato kar najhitreje poseje. Sušilni kraj, vreče za prevažanje in vse pri sejanju potrebne predmete je pred uporabo za lužilno tekočino umiti, da postanejo prosti nalezljivih kali. Potrebni formalin je dobili po Zvezi poljedelskih združenj v Eggenbergu pri Gradeu, najbolj priporočljivo skupno za celo ob-čino ali za eden sodni okraj.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Zateu je bilo v pretekli dobi precej živahno gibanje, kajti zastopniki nemških tvrdk so pokupili skorodane vse zaloge starega tujega hmelja in sicer po 50 do 70 K za 50 kg, nadalje nekaj bal letošnjega hmelja za 70 do 95 K za 50 K. Vsi ti nakupi so se izvršili v spekulacijske namene.

Cene za les. Zveza avstrijskih lesnih veletrgovcev na Dunaju je sklenila sledeče lesne cene, ki so veljavne do preklica: Hlodi mehki neotesani 42–30 K, trdi 55–112 K, mehke deske 95–120 K, oglati ali otesani mehki hlodi 80–112 K, trde deske 120–200 K, mehke deske 90–122 K. Popraševanje po za-

gonem lesu, zlasti po mehkih deskah, ki se jih rabi za izdelovanje zabojev, je bilo zelo živahno.

Domače klanje goveje živine in telet. Dovoljeno je govejo živino in tudi teleta (do 250 kg teže) doma zaklati. Dovoljenje izda okrajno glavarstvo. Meso doma zaklane živine se mora porabiti samo za domačo rabo. Če se živina ponesreči, n. pr. če si zlomi nogo, se sme takoj zaklati in se še le pozneje poroča glavarstvu o zasilnem domačem zakolu.

S sladkorjem bo slaba. Češki listi pišejo, da bodo zaloge belega sladkorja skoro pošle. Bati se je, da bo drugo leto veliko pomanjkanje sladkorja. Letina sladkorne pese je bila letos polovico slabša od lani.

Oddaja štajerskih plemenskih kokoši. Osrednji odbor štajerske »Kmetijske družbe« bo oddajal tudi letos članom podružnic štajerskih kmetijskih družb plemenske kokoši. Tozadevne prošnje je vlagati najpozneje do 15. oktobra. Na poznejše prošnje se ne bo oziralo. Tiskovine za take prošnje se dobijo pri vsaki podružnici štajerske »Kmetijske družbe«. Prošnje je vložiti pri dotični podružnici.

Naročitev sadnih drevesc. Opozarjamo na in-serat deželnega odbora glede naročevanja sadnih drevesc iz deželnih drevesnic.

Razne novice

Nesreča na železnici. Dne 21. septembra zjutraj so padli pri črčenskem predoru (med Pragerskim in Slov. Bistrico) trije vojaški vozniki ter so se ponesrečili. Dva sta bila takoj mrtva, eden pa je kmalu potem umrl. Sploh se opazuje, da se na železnici danes mnogo premalo skrbi za varnost življenja.

Velika nesreča v rudniku. V rudniku Lupeni na Ogrskem se je zgodila velika rudniška nesreča. Vneli so se v rudniku plini. Nesreča je zahtevala veliko število človeških žrtvi. 59 oseb je bilo mrtvih, 55 pa ranjenih.

Potres na Gornje-Stajerskem. Preteklo nedeljo dne 23. septembra ob 3. uri zjutraj so občutili pri Irdningu in Sv. Lambertu na Gornje-Stajerskem precej močan potresni sunek, ki pa ni povzročil nobene pomembne škode.

Zemlje na Ogrskem. Ogrsko kmetijsko ministrstvo je dovolilo, da smejo zopet peči na Ogrskem zemlje in sicer morajo biti enotne. Srečni Ogrji! Pri nas pa ne dobimo bele moke niti ne za majhne otroke, bolnike in za stare ljudi.

Skala ubila pet krav. Na gorovju Lengau na Solnograškem se je odtrgala skala, ki je ubila kmetu Jakobu Wachheinerju pet krav v vrednosti 20.000 K. Šesto kravo je pa skala tako poškodovala, da so jo morali takoj usmrtiti.

1 kg težak krompir. Na nekem vrtu pri Admontu na Gornje-Stajerskem je zrastel krompir, ki je popolnoma zdrav, dobro razvit in ki tehtal 1 kilogram.

Dopisi

Maribor. Griža, ki je razsajala v našem mestu, je začela nekoliko pojenjati. V predzadnjem tedenskem izkazu je bilo 40 slučajev griže med mariborskimi nevojaškimi prebivalstvom, v zadnjem pa samo 32, kar je pripisovati dejstvu, da je minila doba nezrelega sadja. — Vsak dan lahko opazujemo, kako izvestni krogi našega mestnega prebivalstva kmetice, ki prinašajo zelenjavo, sadje itd. na trg, obkladaajo z najgršimi poskvami, češ, kmet je kriv sedanje draginje. Skrajni čas bi že bil, da bi naše mestno prebivalstvo prišlo do prepričanja, da kmet ni kriv sedanje draginje, ampak židovski prekupeci in razne — centrale.

Maribor. V nedeljo, dne 23. septembra, je po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, umrla v 81. letu svoje dobe nadučiteljeva vdova Marija Sijanec, rojena Meznarič. Pogreb blage pokojnice se je vršil v sredo, dne 26. septembra, popoldne na mestno pokopališče. N. p. v m.!

Maribor. Nabiralnica soške armade nas prosi, da objavimo ta-le poziv: Zbiranje starega papirja po e. in kr. nabiralnici soške armade v Mariboru na korist soškega sklada za sirote in vdove je do sedaj doseglo izredno lep uspeh: 20.000 K (mesto Maribor 6000 K). Kdor ima star papir, naj naznači e. in kr. nabiralnici, ki se nahaja v Mariboru, na Tegetthofovi cesti št. 22. — Priporočamo našim ljudem, da se odzovejo temu dobrodelnemu podjetju.

Sv. Peter pri Mariboru. (Kaj delajo naši vrli vojaški?) Vesele in žalostne novice dobivamo od njih. Francišek Kirar iz Malečnika je postal narednik in je dobil že dvakrat srebrno svetinjo II. vrste: Martin Horvat ima malo srebrno in bronasto svetinjo in Karlov vojni križec. Malo srebrno in bronasto si je priboril Alojzij Škof, sin gorskega mežnarja. Malo srebrno svetinjo in Karlov križec nosi Alojzij Dvoršak, bronasto Anton Strömayer, Alojzij Muršec pa Karlov vojni križ itd. Kratkotomalo: skoraj vsi, ki pridejo domov na dopust, nosijo že odlikovanja, na katera smejo biti res ponosni, kakor smo mi na njih. Omenimo, da imamo še celo vrsto drugih odlikovan-

Nainovajša poročila.

Najnovajše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 26. sept.

Italijansko bojišče.

Na gori Sv. Gabrijele in na Kalu so bili sovražni pozvedovalni oddelki zavrženi. Na ozemlju Tonale in zahodno od Tolmina so naši napadalni oddelki vjeli nekaj sovražnikov. Delovanje zrakov plovcev je bilo ob Soči ter med dolinami rek Adige in Sugane zelo živahno.

Vzhodno bojišče.

Ob Seretu so vjele nemške čete na povzetju notri do zadaj ležečih sovražnih črt čez 150 sovnikov ter vplenile več strojnih pušk.

Južnovzhodno bojišče.

Samo zmerno artilerijsko delovanje.

Iz nemškega poročila.

Berolin, 26. sept. la.

V Flandriji je borba zopet znova ožive. Na zahodnem odseku pri Ypernu silen bobneči ogenj. Tudi ob Mozi povečano bojno delovanje.

Na vzhodnem bojišču pri Jakobovem, Drizvijati-jezeru, pri Lucku in Tarnopolu se sovražnik živahneje giblje.

Pred krvavo bitko.

Švicarska poročila zatrjujejo, da bo na italijanski fronti vsak čas izbruhnila strašna bitka. Lahom je prišlo na pomoč nad 100.000 Francozov, Angležev, in Amerikancev. Srditost bitke bo daleč presegala dosedanje ofenzive, ker se na obeh straneh krčevito pripravljajo na napade oziroma obrambo.

1500 ameriških topov na soški fronti

Po poročilu švicarskih listov je Italija že 20. septembra strogo zaprla vse svoje meje z namenom, da se ničesar ne izve o tem, da je Amerika poslala 1500 topov Italiji na pomoč. Topove spravlja Italija na soško fronto.

Amerika posodi Italiji 5 milijard lir.

Vlada Združenih držav Severne Amerike je sklenila, da dovoli Italiji 5 milijard lir vojnega posojila, da je italijanska vlada v stanu plačati ameriškim tovarnam topove, municijo in druge vojaške potrebščine, s katerimi Amerika za bodočo dvanajsto ofenzivo zalaga Italijo.

Mirovna predposvetovanja?

Berolinska »Deutsche Zeitung« poroča, da se v Kodanju na Danskem vršijo neobvezna predposvetovanja med nemškimi in četverozporazumovimi zastopniki glede vrnitve Belgije. — Velika večina nemških državnikov je baje zato, da Nemčija prostovoljno vrne Belgijo Belgijcem. Samo vsenemški hujskači, ki baje imajo v neki visoki osebi dobro zaslonbo, hujskajo proti vrnitvi Belgije.

Avstrija mora obstati.

Veliki angleški list »Times« piše: Ker se vse nemci trudijo spraviti Avstrijo popolnoma pod komando Nemčije in jo oropati njene neodvisnosti, je naša dolžnost delovati na to, da se vsenemški načrti ne uresničijo. Avstrije se ne sme razkosati, Avstrija, ki je po veliki večini slovanska država, mora obstati, a njenim narodom se bo moralo dati potrebne svobode. Cesar Karel je miroljubni vladar, dika evropskih vladarjev, ki je vreden, da vlada tako lepo deželo.

Velik požar.

V mestu Boryslav pri Lvovu v Galiciji je izbruhnil dne 24. septembra velik požar, ki je pokončal nad sto hiš. Škoda znaša deset milijonov kron.

cev, katere pa je že imenoval in njih slavnostna omenjal »Slovenski Gospodar«. Ednajsta ofenziva ob Soči pa nam je prinesla tudi žalosti. Govori se marsikaj, pa ne vemo, je-li vse popolna resnica. Ranjen in vjet je baje Anton Damiš, vjet Janez Kelbič na gori Sv. Gabrijele, ranjena Lovrenc Budja in Fran Čerič; pogrešamo pa jih še veliko, vendar pa upamo da bo še vse boljše, kakor si mislimo.

Sv. Peter pri Mariboru. Dne 16. septembra smo na Gori zopet obhajali lepo slovesnost. K pozni službi božji so priromali z bandero in godbo veteranci od Sv. Benedikta v Slov. gor. pod vodstvom svojega poveljnika Fr. Kavčiča. Po sv. maši, ki se je služila za rajne veterance in tri sine Kavčičeve, je č. g. župnik po kratkem pozdravu in nagovoru blagoslovil krasen venec, katerega so prinesli veteranci za podobo, katero so že leta 1915 darovali Materi gorski. Po sv. maši so odkorakali k župnijski cerkvi in se potem vrnili na svoj dom. Mati Gorskaj čuva njene goreče častilce, benediške veterance in naj usliši njih srčne prošnje in molitve za zaželeni mir in srečno vrnitev njihovih sobratov in sorodnikov in za našega cesarja, naše vojaške in milo domovino! — Ob tej priliki pa se je blagoslovila tudi spominska plošča za Jožefa Rokavec, ki je padel že leta 1914 pri Grodeku. Eden brat, Franc, je bil navzoč, eden je vjet na Ruskem in baje tudi že mrtvi, trije pa so še na fronti. Mati Rozalija Rokavec, kmetica iz Metave, je dobila od presvitlega cesarja dar 200 K, katere pa je vse obrnila zopet v prid svojim najinim in živim sinovom. Veselo svidenje naj jim da ljubi Bog tukaj in v nebesih!

Smarijeta ob Pesnici. Žetvene komisije občin Smarijeta ob Pesnici, Dragučova in Grušova so v svoji skupni seji dne 9. septembra t. l. med drugim tudi sklenile, prositi politične oblasti, da ukrenejo vse potrebno proti onim uslužbencem, ki uživajo vzdrževalno podporo in radi tega zanemarjajo svoja službena opravila. Ker se o sličnih slučajih sliši sedaj vsak dan več, bi bile oblastvene ukrepite v tej zadevi zelo zaželjene.

Jarenina. Franc Reininger, bivši župan in goslinčar, hud šidmarkin priganjač, srdit sovražnik Slovencev, je končal svoje življenje v neki krčmi v Studencih pri Mariboru. Sovražil, blatil in smešil je vse, kar je slovenskega in cerkvenega. Ob času priganjanj Slovencev ob začetku vojske je bil v odboru za aretacije. Zadnji čas ga je vse zapustilo, tudi pošten Nemci so se ga ogibali. Taval je okoli, kakor deseti brat. Mož je takorekoč sam sebe zadušil v blatu, s katerim je druge obmetaval. Pravijo, da ga je kap zadela. . . . Bolji mlini meljejo počasi, pa gotovo. Naše dobro ljudstvo na Poličkem je moralo silno mnogo pretrpeti po njegovi nestrpni objestnosti. Bodi mu Bog usmiljen sodnik!

Št. II v Slov. gor. Dne 22. septembra je po dolgi bolezni umrl v Selnici ob Muri posestnik Fr. Dreier. Rajni je bil sicer rodom Nemec, a bil je pošten katoliški mož skoz in skoz. Pri vsakih volitvah je volil z nami, svoje otroke je dajal v slovensko šolo. Bil je dober gospodar, spoštovan daleč na okrog. Pogreb se je vršil v ponedeljek, dne 23. septembra, ob obilni udeležbi prebivalstva. Svetila mu večna luč!

Št. II v Slov. gor. Vabimo na mladinski sestanek v nedeljo, dne 14. oktobra, v Slov. Domu popoldne po večernicah. Pride g. profesor dr. Kovarčič. Pridite v obilnem številu od blizu in daleč! Mladina, sedaj je čas dela in združitve v organizaciji in v napredku!

Sv. Bolfenk v Slov. gor. Kruta smrt je vzela letos Alojza in Marijo Kramberger, kmeta in kmetico, moža in ženo, očeta in mater že doraslim otrokom iz Biša. Imela sta sedem sinov in dve hčeri. Med temi se nahajajo trije na bojiščih. Hčeri ste dobri in vzorni gospodinj. Oče, star 75 let, je bil dober in pošten kmet. Zapustil je zraven svojega lepega zgleada še vsakemu svojih otrok lep kos vsakdanjega kruha, da lahko vsak celo svoje življenje pošteno izhaja. Mati, stara 73 let, res dobra mati in gospodinja, je vzgojila svoje otroke prav tako, kakor jih mora vzgojiti krščanska mati.

Za vse trude in trpljenje,
Bog Vama v plačilo daj,
Da vzbudita se v življenje
In živita vekomaj!

Mala Nedelja. Tukajšnji stražmojster Tomaž Aleš, kateri je meseca decembra 1916 posestnika M. Draškovič v Bodislavcih rešil iz goreče hiše, je bil odlikovan s srebrnim križcem s krono.

Mozirje. Vinc Fužir je pred dvema letoma pisal iz Rusije, potem ni prišla nobena vest. Sedaj je prišla dopisnica, ki naznanja, da ne kaže popisovati vjetniškega življenja, posebej še obteženega s tem, da pisma ne pridejo iz domaćije v tujino in iz tujine ne v druge kraje. Bog dal skoraj mir!

Sv. Lenart nad Laškim. Po 16 mesecih se je oglasil iz ruskega vojnega vjetništva Janez Frece. Piše, da je še popolnoma zdrav pri nekem kmetu v delu. Dopisnica je prišla dne 15. septembra. Povzročila je domačim veliko veselje.

Sv. Jedert nad Laškim. Izdihnil je na goriškem bojišču dne 3. septembra po noči Matija Knez, kmet v Belovem. Zapuščena žena in otroka. Rajnemu junaku, bratu lani meseca maja padlega gimnazijca Franca Kneza, božji mir!